

Begroting Veiligheid en Justitie

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Veiligheid en Justitie (VI) voor het jaar 2014 (33750-VI).**

De voorzitter:

Ik heet de minister en de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van harte welkom in de Eerste Kamer.

De beraadslaging wordt geopend.

De heer Ruers (SP):

Mevrouw de voorzitter. Ik ben vereerd dat zowel de minister als de staatssecretaris aanwezig zijn. Ik hoop dat ik een mooi verhaal aan hen kan voorleggen.

De bezuiniging van het kabinet-Rutte I op de rechtshulp en de rechtspleging van 85 miljoen is inmiddels grotendeels ingevoerd. De eerste funeste gevolgen hiervan zijn aangetoond. Uit een quick scan, uitgevoerd in opdracht van de minister, blijkt dat door de verhoging van de eigen bijdrage, ingevoerd op 1 oktober jongstleden, de vraag naar rechtshulp al met 5% is afgenomen, dat zijn 20.000 aanvragen. Onder het kabinet-Rutte II staan nog meer ingrijpende bezuinigingen op dit terrein op stapel. Die zullen gaandeweg en uiteindelijk per 1 januari 2015 hun beslag krijgen.

Die nieuwe bezuinigingen zullen volgens onderzoek, dat ook namens de minister is uitgevoerd, leiden tot een vraaguitval van niet minder dan 17%. Die vraaguitval zal met name optreden bij zaken die het verbintenissenrecht betreffen, omdat op dat terrein de gefinancierde rechtshulp wordt opgeheven. Voor de duidelijkheid: het verbintenissenrecht is Boek 6 van het BW. Dit heeft onder meer betrekking op de onrechtmatige daad. Je kunt je voorstellen dat bijvoorbeeld een verkeersslachtoffer dat de veroorzaker van het ongeval wil aanspreken, geen toegang meer tot de rechter zal hebben als hij dat via een toevoeging zou moeten doen. Hetzelfde geldt voor de toegang tot de rechtshulp voor huurders en voor rechtzoekenden op bepaalde onderdelen van het familierecht. En dan te bedenken dat het in 60% van de zaken op toevoeging, zaken betreft die te maken hebben met de overheid. Ik hoor graag van de minister of hij zich wel realiseert hoe groot het rechtsgebied van de gefinancierde rechtshulp in het verbintenissenrecht is en wat de gevolgen zijn voor de Nederlandse burgers als zij op dit terrein feitelijk geen mogelijkheid meer hebben om hun recht te krijgen.

Een ander terrein waar de bezuinigingen hard toeslaan, is het Openbaar Ministerie. De situatie bij het OM is al niet bepaald rooskleurig en de lopende bezuinigingstaakstellingen zijn al zwaar. Bij het OM gaat helaas veel te veel fout. Rechtbankpresident Verheij sprak zelfs van een organisatorische chaos bij het OM. Ik verwijs daarbij naar het artikel in het NJB van 8 november jl. Herkent en erkent de minister dit beeld en, zo ja, is hij desondanks van mening dat het OM nog meer moet bezuinigen?

Voor velen, onze fractie inbegrepen, dreigt door deze ingrepen in samenhang met de reeds doorgevoerde en aangekondigde ingrepen de toegang tot het recht en de

rechtshulp niet langer te kunnen worden gegarandeerd. Op dat risico hebben reeds verschillende hoogleraren gewezen. De Raad van State heeft zware kritiek geuit op het voorstel. Hetzelfde geldt voor de Raad voor de Rechtspraak, de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak, de Consumentenbond, de Woonbond en het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten. De algemene denken van de Orde van Advocaten verklaarde onlangs tijdens een overleg met de commissie V en J in deze Kamer dat wat de Orde van Advocaten betreft de grens van het toelaatbare al overschreden is. Het zou de SP dan ook niet verbazen als deze aantasting van de rechtsstaat tot rechtzaken tegen de Staat aanleiding zal geven. Het moet toch op de een of andere manier gebeuren.

Daarnaast hoor ik graag van de minister op grond waarvan hij meent dat de door hem voorgestelde afbraak van de toegang tot het recht en de rechter geen strijd oplevert met de in de Grondwet verankerde grondrechten en het EVRM. Het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, met name artikel 6, zegt: het recht op toegang tot de rechter moet effectief zijn. Het Europese Hof heeft dat al decennia geleden bevestigd. Dus ik hoor graag van de minister hoe hij dat ziet en hoe hij aankijkt tegen de spanning tussen zijn plannen en datgene wat het EVRM en het Europese Hof bepalen.

Bij de algemene beschouwingen heeft deze Kamer de motie-Kox aangenomen die de regering verzoekt geen onherroepelijke stappen te zetten op dit vlak vooraleer de regering aan beide Kamers haar visie heeft gegeven over de wijze waarop de toegang dat het recht en de rechtshulp ook in de toekomst gegarandeerd zal worden. Die visie komt er aan, heeft de minister van Veiligheid en Justitie in beide Kamers bij herhaling beloofd, maar voorlopig hebben we die nog niet. Voor ons betekent dat, nu de regering bij de algemene beschouwingen zich niet heeft verzet tegen de aannames van de motie en het oordeel erover aan de Kamer heeft gelaten, dat de maatregelen in de begroting op dit vlak niet eerder in werking kunnen treden dan nadat de regering haar visie met deze Kamer en de Tweede Kamer heeft besproken. Voor ons zou dat uitstekend kunnen in het komende debat over de Staat van de rechtsstaat, dat waarschijnlijk in maart 2014 in deze Kamer wordt gehouden. Het mag duidelijk zijn dat de invoering van verdere maatregelen op dit terrein voordat de regering haar toezegging is nagekomen en deze Kamer met de regering heeft kunnen spreken, voor ons niet aanvaardbaar is. We horen dus graag de reactie van de minister op dit voor ons elementaire punt.

De beraadslaging wordt geschorst.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.